

EHDOTUS PUOLUSTUSMINISTERIÖN ASETUKSEKSI VAARALLISTEN KEMIKAALIEN TEOLLISEN KÄSITTELYN JA VARASTOINNIN TURVALLISUUSVAATIMUKSISTA PUOLUSTUSHALLINNOSSA

1 Tausta

Vaarallisten kemikaalien valmistuksesta, käytöstä, siirrosta, varastoinnista, säilytyksestä ja muusta käsittelystä säädetään vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetussa laissa (390/2005), jäljempänä *kemikaaliturvallisuuslaki*. Lain 3 §:n mukaan kemikaaliturvallisuuslain nojalla annettuja valtioneuvoston asetuksia ei sovelleta valtakunnan turvallisuuden kannalta salassa pidettävissä kohteissa sekä sotilaallisissa harjoituksissa, harjoitusalueilla ja rauhanturvaoperaatioissa tapahtuvaan vaarallisten kemikaalien varastointiin ja teolliseen käsittelyyn. Näin ollen puolustusministeriön tulee antaa kemikaaliturvallisuuslakia täydentävät asetukset.

Kemikaaliturvallisuuslain 3 §:n 4 momentin mukaan kyseisessä laissa viranomaisille säädetyt tehtävät hoidetaan Puolustusvoimissa puolustushallinnon sisäisesti. Tehtävien hoitamisesta säädetään tarkemmin puolustusministeriön asetuksella.

2 Ehdotuksen keskeinen sisältö

Asetusehdotuksessa ehdotetaan säädettäväksi vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin turvallisuusvaatimuksista puolustushallinnossa. Asetusehdotus on laadittu vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin turvallisuusvaatimuksista annetun valtioneuvoston asetuksen (856/2012) perusteella, jotta puolustushallinnon sääntely ei valvonnan sisällön ja prosessien osalta turhaan poikkeaisi siviilipuolen vastaavasta sääntelystä.

Asetusehdotuksella luodaan kokonaisvaltainen puolustushallinnon kemikaaleja koskeva säännöstö, joka mahdollistaa Puolustusvoimien hajanaisten sisäisten normien purkamisen.

Tässä muistiossa perustellaan ehdotettuja pykäläiä vain siltä osin, kuin ne poikkeavat vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin turvallisuusvaatimuksista annetusta valtioneuvoston asetuksesta, koska puolustusministeriön asetus on edellä mainitulla tavalla laadittu siviilitoimintaa koskevan asetuksen perusteella.

3 Pykäläehdotukset

Asetuksen 1 §:ssä säädettäisiin soveltamisalasta. Soveltamisala vastaisi kemikaaliturvallisuuslain 3 §:n 3 momentissa säädettyä puolustusministeriön asetuksenantovaltuutusta.

Asetuksen 2 §:ssä soveltamisalan ulkopuolelle rajattaisiin Puolustusvoimien sotilaalliseen toimintaan tarkoitetut räjähteet, joista säädettäisiin puolustusministeriön asetuksella (772/2009).

Asetuksen 3-8 §:t vastaisivat vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin turvallisuusvaatimuksista annetun valtioneuvoston asetuksen sääntelyä.

Asetuksen 9 §:ssä säädettäisiin velvollisuudesta ottaa luonnonsuojelulain säännökset ympäristövaaran syntymisen näkökulmasta huomioon sijoitettaessa tuotantolaitoksia luontokohteiden ja virkistysalueiden läheisyyteen. Kyseinen pykälä on luonteeltaan informatiivinen eikä se sisällä itsenäistä säännöstä. Puolustushallinnon kohteisiin mahdollisesti kohdistuva korostunut voimakeinoin tapahtuvan vaikuttamisen uhka olisi otettava tämän pykälän mukaisessa arvioinnissa huomioon siinä määrin kuin se tuotantolaitoksen toiminnan luonne huomioon ottaen olisi mahdollista.

Asetuksen 10 § ja 11 § vastaisivat vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin turvallisuusvaatimuksista annetun valtioneuvoston asetuksen sääntelyä.

Asetuksen 12 §:n 1 momentissa säädettäisiin velvollisuudesta ottaa huomioon maanpäällisten varastojen sijoituksessa varastoon sen ulkopuolelta kohdistuvat onnettomuuden todennäköisyyttä lisäävät tekijät. Esimerkiksi Puolustusvoimien maanpäällisiin varastoihin mahdollisesti kohdistuva korostunut voimakeinoin tapahtuvan vaikuttamisen uhka tulisi ottaa arvioinnissa huomioon, siinä määrin kuin se kussakin tilanteessa olisi mahdollista.

Asetuksen 13-20 §:t vastaisivat vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin turvallisuusvaatimuksista annetun valtioneuvoston asetuksen sääntelyä.

Asetuksen 21 §:ssä säädettäisiin sijoitusta koskevista yleisperiaatteista. 2 momentin 9 kohdassa säädettäisiin säiliöiden ja putkistojen sijoittamisesta maan päälle. Pykälän mukaan säiliöt ja putkistot tulisi sijoittaa maan alle, jos tuoteominaisuudet taikka käytötekniiset tai turvallisuuden kannalta perustellut syyt tätä edellyttäisivät. Tässä arvioinnissa esimerkiksi Puolustushallinnon kohteisiin mahdollisesti kohdistuva korostunut voimakeinoin tapahtuvan vaikuttamisen uhka olisi otettava huomioon siinä määrin kuin se olisi toiminnan luonne huomioon ottaen mahdollista.

22-74 §:t vastaisivat vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin turvallisuusvaatimuksista annetun valtioneuvoston asetuksen sääntelyä.

75 §:n 1 momentti koskisi ainoastaan tuotantolaitoksia, joilla on yli 100 kuutiometriä maan päällä pysyvästi varastoitavia palavia nesteitä ja syttyviä kaasuja. Vaatimusta ei ole mahdollista toteuttaa Puolustushallinnossa valmiutta kohotettaessa muiden kuin pysyvästi varastoitavien palavien nesteiden tai syttyvien kaasujen osalta. Muilta osin pykälä vastaisi vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin turvallisuusvaatimuksista annetun valtioneuvoston asetuksen sääntelyä.

Hallintopoliittinen osasto / Tuurihalme

76-80 §:t vastaisivat vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin turvallisuusvaatimuksista annetun valtioneuvoston asetuksen sääntelyä.

Asetuksen 81-98 §:ssä säädettäisiin ammoniumnitraattia koskevista turvallisuusvaatimuksista. Puolustushallinnossa ei tällä hetkellä käsitellä ammoniumnitraattia. On kuitenkin mahdollista, että esimerkiksi valmiutta kohotettaessa syntyy tarve ammoniumnitraatin käsittelylle, jolloin sääntelytarve turvallisuusvaatimuksille on olemassa. Pykälät vastaisivat vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin turvallisuusvaatimuksista annetun valtioneuvoston asetuksen sääntelyä

Asetuksen 99 §:ssä säädettäisiin mahdollisuudesta yksittäistapauksessa poiketa asetuksessa säädetyistä. Puolustushallinnossa luvan poikkeamiseen myöntäisi laajamittaista teollista käsittelyä tai varastointia harjoittavalle toiminnanharjoittajalle tarpeelliseksi katsomillaan ehdoilla Pääesikunta. Päätöksen tekeminen edellyttäisi, että ennen asian ratkaisemista on saatu Pääesikunnan teknillisen tarkastusosaston poikkeamista koskeva lausunto. Poikkeus voitaisiin myöntää vain, jos säännösten noudattaminen aiheuttaa kohtuuttomia kustannuksia tai huomattavaa hankaluutta ja jos tarkoitettu turvallisuus voidaan saavuttaa muulla tavoin.

Vähäistä teollista käsittelyä tai varastointia harjoittavan toiminnanharjoittajan osalta 1 momentissa tarkoitettu oikeus olisi joukko-osaston komentajalla paitsi kemikaaliturvallisuuslain 23 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa kohteissa, joissa mainittu oikeus olisi Pääesikunnalla 1 momentissa kuvatulla tavalla.

Asetuksen 100 §:ssä säädettäisiin asetuksen voimaantulosta.

Asetuksen 101 §:ssä säädettäisiin siirtymäsäännöksistä. Asetusta sovellettaisiin suoraan kaikkiin sellaisiin tuotantolaitoksiin, joita ei ole otettu käyttöön ennen tämän asetuksen voimaantuloa. 1 momentin mukaan ennen tämän asetuksen voimaantuloa käytöön otettujen tuotantolaitosten olisi täytettävä asetuksen 58, 60, 63, 64, 79 ja 80 §:ssä säädetyt vaatimukset vuoden kuluttua asetuksen voimaantulosta.

Pykälän 2 momentin mukaan toiminnanharjoittajan olisi laadittava muiden kuin 1 momentissa mainittujen vaatimusten toteutumisesta tuotantolaitoksessa selvitys ja vaadittavan turvallisuustason saavuttamisesta suunnitelma. Selvitys ja suunnitelma olisi laadittava kolmen vuoden kuluessa tämän asetuksen voimaantulosta. Selvitys ja suunnitelma olisi toimitettava laajamittaisen teollisen käsittelyn ja varastoinnin tapauksessa Pääesikunnan teknilliselle tarkastusosastolle ja vähäisen teollisen käsittelyn ja varastoinnin tapauksessa Puolustusvoimien palotarkastajalle.

Pykälän 3 momentin mukaan Pääesikunnan teknillinen tarkastusosasto voisi laajamittaista teollista käsittelyä ja varastointia harjoittavan tuotantolaitoksen selvityksen ja suunnitelman osalta vaatia toiminnanharjoittajalta lisäselvityksiä tai tarkennuksia. Vastaava mahdollisuus olisi vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia harjoittavan tuotantolaitoksen osalta Puolustusvoimien palotarkastajalla. Lisäselvityksillä ja tarkennuksilla varmistettaisiin, että toiminnanharjoittaja on riittävällä tavalla selvittänyt ja suunnitellut säädetyin turvallisuustason edellyttämät toimenpiteet. Selvitystä ja suunnitelmaa käsiteltäisiin kohteisiin tehtävillä tarkastuksilla ja muilla valvontakäynneillä. Selvityksen ja suunnitelman mukaiset toimenpiteet olisi toteutettava kuuden vuoden kuluessa tämän asetuksen voimaantulosta, ellei 99 §:stä muuta johdu. Mikäli tuotantolaitoksen vanhoille vaatimuksia täyttämättömille laitteistoille ei ole myönnetty poikkeusta eikä vaadittua turvallisuustasoa ole näiden laitteistojen osalta saavutettu kuudessa vuodes-

Hallintopoliittinen osasto / Tuurihalme

sa, ei kyseisiä laitteistoja saisi käyttää ja laitteistot tulisi tehdä vaarattomiksi tai purkaa kokonaan.

Asetuksen liite I vastaisi vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin turvallisuusvaatimuksista annetun valtioneuvoston asetuksen sääntelyä.

4 Taloudelliset ja viranomaisten toimintaan kohdistuvat vaikutukset

Asian valmistelussa on pyritty siihen, että asetuksen voimaansaattamisesta ei aiheutuisi lisärahoitustarvetta.

Asetus ajantasaistaisi puolustushallinnon vaarallisten kemikaalien teollista käsittelyä ja varastointia koskevan sääntelyn ja nostaisi hallinnonalan sisäisten määräysten sääntelyn asetustasolle. Molemmat seikat helpottavat puolustushallinnon viranomaisten toimintaa sääntelyn soveltamisalalla. Hajanaisen ja osin päällekkäisen sääntelyn purkaminen on myös Juha Sipilän hallituksen hallitusohjelman norminpurkupolitiikan mukainen.

5 Asian valmistelu

Puolustusministeriö asetti 30.5.2016 työryhmän valmistelemaan kemikaaliturvallisuuslain 3 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitetut puolustusministeriön asetukset. Työryhmässä ovat olleet edustettuina puolustusministeriön lisäksi Pääesikunta sekä työ- ja elinkeinoministeriö.

Asetusehdotuksesta on pyydetty kirjallinen lausunto --

Asetusehdotus on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastusyksikössä.

6 Voimaantulo

Asetusehdotus on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä xkuuta 2017. Ennen asetuksen voimaantuloa voitaisiin ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.